

Fokozatos felújítógások lehetősége az Alföldön

Hiába adta meg az 5/1980. (II. 6.) MÉM—PM—ÁH rendelet a lehetőséget a sávós formában történő tuskózásos erdőfelújítás elvégzésére, gyakorlatilag nem lehetett kivitelezni. Most, mikor az alföldi erdők olyan része érkezik a vágáskorhoz, melyek kézzel vagy méginkább géppel soros telepítésűek, megnyílik egy újfajta lehetőség a sávós tuskóirtásra, és ezt követően teljes talajelőkészítésre. Ez pedig a soros *gyérintés* a tuskók laskagombás leoltásával, elkorhasztásával, s utána a tuskóvégek kiszántásával.

A módszer nem új, a gyakorlat által már kipróbált, és ezért mint legolcsóbb, legtermészetesebb, leginkább környezet és termőtalaj kímélő módszer, most már általános bevezetésre ajánlható. De azért is az erdész társadalom elé kívánjuk bocsátani, mert le kell vonni ennek az eljárásnak a gyakorlati, pénzügyi, erdőtervezési stb. vonatkozású következményeit.

A szélesebb körű bevezetéshez fel kell készülni elegendő gombacsíra termelésére, a gomba gyors, azonnali konzervgyári vagy piaci értékesítésére. Az alföldi szűkös csapadékviszonyok között egyedül a késői laska gomba (*Pleurotus ostreatus*) számára megfelelő a termőhely, ez pedig ízletes, engedélyezetten fogyasztható, de a megfásodásra, megszívódásra hajlamos gomba.

Pénzügyi haszonra a nehéz örzési viszonyok között nem érdemes alapozni (könnyen ellopják), bár népgazdasági szinten így is hasznosul. Hasznot jelent azonban a tuskózási költségek megtakarítása, illetve lényeges csökkentése.

Erdőtervezési szempontból az ilyen technológiával tervezett véghasználatokat fokozatos felújító vágásnak kell tekinteni, és több éves lépcsőben kell a kitermelést ütemezni. Az új erdőtervek már öt éves periódusra készülnek. Az első öt évben a véghasználatra érett nyárat (illetőleg az akác és fenyő kivételével bármely puha- vagy keményfás erdőt) sorfeleléssel min. 7—8 m sortávolságra ki kell nyitni, s ebben a sávban a gépi teljes talajelőkészítés már akadály nélkül végezhető, majd a második öt éves periódusban, mire a gombák a tuskót elbontották, kerül sor a tarvágásra, és az egyidejű beültetésre. Természetesen az erdősítési hátralék számítása csak innen, a teljes tarvágást követő időponttól számítható.

Mint említettük, a módszer nem új, már több éves gyakorlat igazolja. Ismeretesek a Ceglédi Állami Tangazdaság ezirányú sikeres kísérletei. Az Esti Hírlap ez év február 15. számában „Halasi laskagomba” címen híradás jelent meg arról, hogy a Kiskunhalasi Állami Gazdaság 1400 ha kiterjedésű nemes nyárfa állományában vezeti be sikeresen ezt a módszert, s az első laskagomba szállítmányok már meg is érkeztek feldolgozásra a Békéscsabai Konzervgyárba. A jászberényi Kossuth MgTsz is sikerrel alkalmazza évek óta ezt a módszert, olyannyira, hogy múlt év őszén az Erdészeti Egyesület szolnoki helyi csoportja előtt tapasztalatsere keretében be is mutatta elért eredményeit. Mi mégis az abádszalóki „Lenin” MgTsz 65 ha-os 'I—214' olasz nyár területén bevezetett módszert ismertetjük javaslatként, mert ebben van összefoglalva legjobban ezen eljárás gyakorlati és elméleti tapasztalata.

JAVASLAT

a véghasználat és nevelővágás összehangolására az erdőfelújítás racionalizálása végett

A nemesnyárasok nevelővágásával kialakítható az a technológia, amellyel egyszerűen megoldható a jó talajelőkészítéses erdőfelújítás.

A módszer lényege

A 3,5×3,5 vagy 4×4 m-es hálózatba ültetett nemesnyárok törzsszámfelező gyérintésekor kitermeljük minden második nyárfasort. Így a hálózat 3,7×7 m vagy 4×8 m-re tágul. A gyérintés után a véghasználat általában 8—12 év múlva következik, addigra 7—8 m-es tuskómentes pászták keletkeznek a fasorok között. A véghasználatot követően a letermelt fasorok tuskóit szintén beoltjuk kései laskagombával. A sorok közötti pásztákon minden nehézség

nélkül el lehet végezni a talajelőkészítést. Az így előkészített pásztákra egy éves mezőgazdasági előhasználat után végre lehet hajtani az erdőfelújítást 3,5×3,5 vagy 4×4 m hálózatban. Így többletköltség nélkül (tuskózás!) tökéletes talajelőkészítésű mélyforgatásos, tuskózott erdőfelújítást kapunk.

Az ápolás a szántott területen hagyományos eszközökkel (tárca + talajmaró) megoldható — míg a tuskó sorok mellett ERTI nehéztárca vagy erdészeti szárzúzó alkalmazható két-három évig, ami alatt a gombával beoltott véghasználati tuskók is elkorhadnak, tehát azokban a pásztákban is végre lehet hajtani a sekélyszántást, vagy a sorközi tárcsázást.

Gazdaságossági indoklás

A nemesnyárasok gyéritése általában nyereséges tevékenység, a termelési és szállítási költség 600—700 Ft/m³, erdőfenntartási járulék 200 Ft/m³, értékesítési átlagár 1000 Ft/m³, nyereség 100—200 Ft/m³. A véghasználat ennél is nagyobb eredményt ad, ezzel szemben az erdőfelújítás — amely a térségünkben csak tuskózással és teljes talajelőkészítéssel oldható meg — egyértelműen veszteséges tevékenység, hiszen 1 ha erdő tuskózásos felújításáért első évben 48 eFt/ha, befejezett állapotban 61 eFt/ha egységár számolható el, de csak a hagyományos tuskózási költség a talajelőkészítéssel együtt 40—50 eFt/ha, az ültetés és a csemete újabb 15 eFt/ha költség, összesen tehát első évben 55—65 eFt/ha a felújításra fordított pénzösszeg.

Ezért, ha a fakitermelés nyereséghányadából fordítunk az erdőfelújítás könnyítésére, az többszörösen visszatérül. Konkrétan: ha a gyérités, vagy felújítógás során keletkező tuskók gombával történő beoltását a fakitermelés költségére végezzük, az alig csökkenti a m³-enkénti nyereséget, viszont óriási előnyt jelent majd a terület felújításánál.

Előzetes számítások szerint 1 ha-nyi (kb. 300 db) tuskó beoltása 2200 Ft-ba kerül, a kitermelt kb. 50 m³ fa termelési költségét 44 Ft/m³-rel drágítja meg. Ha azonban számításba vesszük a laskagomba termelést is — amelyet 40 Ft/kg-ért lehet értékesíteni —, akkor már az első évben nyereséget hoz ez a technológia. Első évben 1 kg/tő gombatermással számolva 250—300 kg/ha termés érhető el, melyből 10—12 eFt/ha árbevétel realizálható, így a képződő eredmény 7—8 eFt/ha. A gombatermesztés a második és harmadik évben is nyereséges — várhatóan évi 12—15 eFt. Az erdőfelújítást ilyen technológiával gyorsan és nyereségesen oldhatjuk meg.

A technológia részletezése

A nemesnyáras gyéritést sematikusan végezzük, a döntésnél a gombatermesztés érdekében a tuskómagasságot 10—15 cm-re hagyjuk meg. A döntés végrehajtásának optimális időpontja: tavasszal január—április végéig, ősszel szeptember—október. A gomba oltásának ideje tavasszal május 15-ig, ősszel a fagyok beálltaig. A tuskó oltása akkor optimális, ha kb. négy hét eltelt a a döntéstől, akkor alakulnak ki a megfelelő nedvességviszonyok.

A szükséges gombacsírat kb. négy-öt héttel az oltás előtt kell megrendelni. A szükséges oltóanyag egy liter gombacsíra öt tuskóra. Tőszámától függően 50—60 l/ha mennyiség szükséges, ára 20 Ft/l, így 1000—1200 Ft/ha az oltóanyag. Ezen kívül szükséges még tuskónként 0,25 m² fekete fólia és egy db 100-as szög (50×50 cm-es fólia).

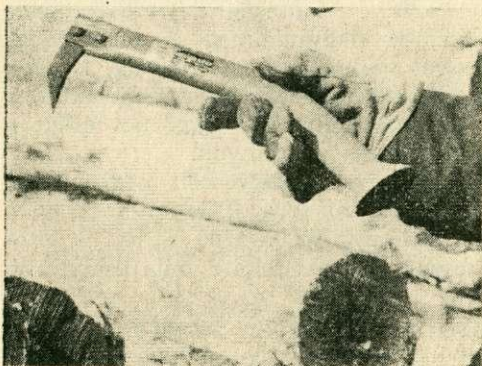
Az oltáshoz a 10—15 cm magas tuskóból két-három cm vastag szeletet levágunk. Az így kialakított felületre szórjuk vékonyan a szétmorzsolts csírat,

majd visszahelyezzük a levágott darabot és középen megszőgeljük. Erre terítjük a fekete fóliát, amelyet körben földdel rögzítünk. A fóliatakarást ősszel, szeptember végén, október elején leszedjük az átszött tuskóról.

A gomba november—decemberben terem, az időjárási viszonyoktól függően egy-két hullámban. A leszedett gombát azonnal értékesíteni kell. A várható termés az első évben 1 kg/tuskó, a második és harmadikban 1,5—2 kg/tuskó.

Összességében: javasoljuk ezt a technológiát alkalmazni, mivel a fahasználati munkákat nem zavarja, a későbbi erdőfelújítást nagymértékben megkönnyíti és olcsóbbá teszi, emellett nyereségtermelő lehetőséget biztosít az eddigi hasznosítatlan tuskón.

Kurdi István, Répászky Miklós



FINN FAKITERMELŐ MUNKÁS EGYSZEMÉLYES FELSZERELÉSE

Jérome René felvételei